

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lajin munien haltuunottoa, hallussapitoa ja maastavientiä

Hakija

Turun yliopisto

Asia

Lupahakemus talitiaisen hautomattomien munien keräämiseen, hallussapitoon ja maastavientiin tutkimustarkoituksessa Varsinais-Suomen, Satakunnan, Keski-Suomen ja Lapin alueilla.

Hakemus

Hakija hakee lupaa rauhoitetun lintulajin, talitiaisen (*Parus major*), munien keruuseen, lyhytaikaiseen säilytykseen ja lähetykseen, liittyen yhteiseurooppalaiseen tutkimushankkeeseen vuosina 2024 ja 2025. Tutkimusta johtaa Prof. Kees van Oers (Netherlands Institute of Ecology, NIOO-KNAW). Tutkimuksessa halutaan selvittää ns. common garden -koeasetelmalla eri puolilta Pohjois-Eurooppaa peräisin olevien talitiaisten avulla tiaispopulaatioiden eroavaisuuksia sekä perinnöllistä sopeutumista ja paikallisiin olosuhteisiin. Tutkimusta varten kustakin populaatiosta (kaikkiaan noin 6–8 kpl) on tarkoitus kerätä hautomattomia talitiaisen munia ja lähettää ne Hollantiin kasvatusta varten. Munien selviytymistä keruusta ja kuljetusmatkasta on jo aiemmin onnistuneesti testattu kuljettamalla munia Norjan Tromssasta Hollannin Wageningeniin. Suunnitellut näytteiden keruupopulaatiot muodostavat tutkimusgradientin Pohjoismaista Keski-Eurooppaan. Hollannin tutkimusryhmä vastaa tutkimuksesta sikäläisten lupien osalta.

Tutkimusta varten tarvitaan 5 kpl tuoreita hautomattomia talitiaisen munia yhteensä 10–15 pesästä per populaatio. Munat kerätään sellaisista viikoittain seurattavista lintupopulaatioista, joissa pesinnän vaihe on tarkasti selvillä. Turun yliopiston osalta näitä ovat Harjavallan ja Kevon pitkäaikaiset seurantapopulaatiot ja Jyväskylän yliopiston osalta Jyväskylän tutkimuspopulaatio. Turun yliopiston populaatioista vastaa dosentti Tapio Eeva ja Jyväskylän populaatioista Prof. Suvi Ruuskanen. Hakija hakee, mukaan lukien koulutetut tutkimusavustajat, keruulupaa näihin kolmeen talitiaispopulaatioon. Harjavallan seurantatutkimuksen tutkimusalueet sijaitsevat Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa. Kevon tutkimuspopulaatio sijaitsee Utsjoella, Kevon tutkimusaseman läheisyydessä. Jyväskylän tutkimuspopulaatio sijaitsee Keski-Suomessa. Osa Kevon aseman linnunpöntöistä sijaitsee Natura 2000 -suojelualueella. Harjavallan ja Jyväskylän pönttöalueet eivät sijaitse suojelualueilla. Harjavallan pöntöissä pesii n. 190, Kevon pöntöissä n. 10 ja Jyväskylän populaatioissa n. 80 talitiaisparia per vuosi. Koska pohjoisessa lintutiheys on pieni, munien keruu jaetaan kahdelle pesimäkaudelle, jotta paikallista tiaispopulaatiota ei kohtuuttomasti rasiteta. Tällöin munia kerättäisiin n. 5 pesästä per populaatio per vuosi.

Kerätyt munat säilytetään lyhytaikaisesti Kevon tutkimusasemalla, Turun yliopistossa sekä Jyväskylän yliopistossa, minkä jälkeen ne lähetetään kuriirilähetyksenä Hollantiin. Hakemuksella haetaan lupaa myös munien lyhytaikaiseen säilytykseen ja lähetyksellupaa ulkomaille.

Talitiaiset ovat tehokkaita lisääntyjiä: niillä on suuri pesyekoko ja ne munivat munien keruun jälkeen uusintapesyeen sekä mahdollisesti vielä toisen pesyeen myöhemmin kesällä. Tämän vuoksi munien keruulla noin viidestä pesästä per populaatio kahtena pesimäkautena ei ole merkittävää vaikutusta populaatioiden yksilömääriin. Lisäksi tutkimuspöntöt sinänsä edesauttavat koloissa pesivien lintujen populaatioita. Tutkimuksella saadaan urauurtavaa uutta tietoa lintujen sopeutumisesta muuttuviin ympäristöolosuhteisiin ja tiedosta on jatkossa hyötyä lintujen suojelussa.

Toiminnan vaikutus Kevon tutkimusalueella

Hakijalta pyydettiin lisätietoja munien keräämisen vaikutuksesta Kevon alueen talitiaisille, koska kerättävien munien määrä suhteessa pesien määrään on suuri, ja luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan poikkeus ei saa vaarantaa lajin suojelutasoa. Kiellon on tulkittu koskevan myös paikallista suojelutasoa.

Hollantilaisen tutkimuksen mukaan talitiaiset kompensoivat munien keruun jälkeen jo saman pesyeen munamäärää, mutta eivät täysimääräisesti: neljää poistettua munaa kohti linnut munivat 1–2 lisämunaa. Talitiaisella, jolla pesyekoko on luontaisesti suuri, osa pesäpoikasista (jopa >50 %) kuolee luonnossa sisarkilpailun vuoksi. Munien poisto vähentää sisarkilpailua ja tuossa hollantilaisessa tutkimuksessa lentopoikasten määrä ei vähentyneen kuolleisuuden vuoksi lopulta eronnut munapoistopesien ja kontrollipesien välillä. Munien poiston vaikutus poikastuottoon on siis vähäisempi kuin mitä poistettujen munien määrästä voisi arvella.

Pesän hylkääminen on mahdollista, mutta esimerkiksi em. hollantilaistutkimuksessa neljän munan poisto ei nostanut hylkäysprosenttia luontaista korkeammaksi. Hylkäysriskiä voidaan myös pienentää laittamalla poistettujen munien tilalle keinotekoiset munat. Pesän hylkäys pesinnän varhaisessa vaiheessa ei kuitenkaan merkitse lintuparille nollatuottoa, vaan talitiaiset munivat nopeasti uusintapesyeen. Näin on käynyt tutkimusalueilla aiemminkin, kun pesiä ja pönttöjä on ilkivaltaisesti tuhottu pesimäkauden alussa, tai kun pesinnän alkuun on sattunut erityisen kylmiä säitä. Pesän hylkääminen ei siis tämän lajin kohdalla tarkoita epäonnistunutta pesimäkautta.

Valtaosa Utsjoen talitiaispopulaatiosta pesii todennäköisesti asutuksen piirissä, kun tutkimuspöntöt ovat Kevon asemaa lukuun ottamatta sijainneet kauempana asutuksesta ja taajamien ulkopuolella. Tällöin koko Utsjoen populaatio saattaisi olla joitakin satoja pareja, joista Kevon pöntöissä pesii noin 10 paria. Kevon pöntöissä pesivät talitiaiset eivät ole eristynyt oma populaatio, vaan osa Inarin Lapin ja laajemmankin alueen talitiaispopulaatiota. Rengastusaineistojen perusteella muuttoliikettä tapahtuu sekä etelään että pohjoiseen Norjan puolelle. Kevolla pesivä talitiaisikanta ei siis yksistään riipu paikallisesta poikastuotosta.

Kansainvälisen tutkimuksen onnistumisen kannalta olisi tärkeää, että munat voidaan kerätä korkeintaan kahden pesimäkauden aikana. Tutkimusajan pidentäminen jo aiottua pidemmäksi viivästyttäisi kohtuuttomasti koko tutkimusprojektia, aiheuttaisi melkoisesti lisäkustannuksia ja vähentäisi muiden tutkimusryhmien mahdollisuutta ja halukkuutta osallistua tähän yhteistutkimukseen. Myös munamäärän pienentäminen olisi hankkeen päätutkijan mukaan riski kokeen onnistumiselle poikasten ja munien luonnollisen kuolleisuuden takia. Hakijan mielestä huonoin vaihtoehto olisi kerätä liian pieni näytemäärä, jolloin tuloksia ei välttämättä saada. Kevon ja Tromssan populaatiot ovat kriittisen tärkeitä tutkimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, koska pääkysymyksenä on juuri käyttäytymisen ja vuorokausirytmien sopeutuminen arktisiin olosuhteisiin ja sen geneettinen perusta. Nämä ovat maan pohjoisimmat pitkäaikaiset seurantapopulaatiot, joten valinnanvaraa ei tutkimuksen kannalta ole.

Määräykset, joita hakemus koskee

Talitiainen on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu lintulaji. Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:n kielloista kyseisessä pykälässä mainituilla perusteilla. Kielloista voidaan poiketa, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai saavuttamiselle ja jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitettujen eläin- tai kasvilajin yksilöiden, ja niiden osien, johdannaisten tai munien, hallussapito, kuljetus, myynti, vaihtaminen ja myytäväksi tai vaihdettavaksi tarjoaminen on kielletty. Luonnonsuojelulain 88 §:n mukaan rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvan yksilön, sen osan tai johdannaisen maastavienti ja maahantuonti on kielletty.

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen 87 ja 88 §:ssä säädetyistä kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoituksessa tai koulutustarkoituksessa.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan talitiaisien munien keräämiseen Harjavallan, Jyväskylän ja Kevon tutkimuspopulaatioista, sekä munien hallussapitoon ja maastavientiin alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa on voimassa 31.8.2025 asti.
- 2 Tällä luvalla saa kerätä 5 munaa pesää kohti. Harjavallan ja Jyväskylän tutkimuspopulaatioista munia saa kerätä yhteensä korkeintaan 15 pesästä koko lupa-aikana. Kevon tutkimuspopulaatiosta munia saa kerätä korkeintaan 6 pesästä vuosittain.
- 3 Mikäli munien keräämisen huomataan aiheuttavan normaalista poikkeavan määrän pesien hylkäämisiä, hylkäämistä on pyrittävä ennaltaehkäisemään esim. korvaamalla kerätyt munat tekomonilla tai keskeyttämällä toimenpiteet.
- 4 Toimenpiteet eivät saa heikentää Natura-alueen suojeluperusteena olevia luonnon arvoja. Natura-alueilla toimittaessa on oltava yhteydessä alueelliseen ELY-keskukseen.
- 5 Mikäli toimenpiteitä tehdään perustetuilla luonnonsuojelualueilla, tulee hakijan tarvittaessa erikseen hakea lupaa poiketa näiden alueiden rauhoitusmääräyksistä. Yksityisten luonnonsuojelualueiden osalta lupaviranomainen on alueellinen ELY-keskus ja valtion suojelualueiden osalta Metsähallitus.
- 6 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 7 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. sähköisesti) ja pyydetäessä lupa on esitettävä.
- 8 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin.
- 9 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista yhdessä alueellisen ELY-keskuksen kanssa. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 10 Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain joulukuun loppuun (31.12.) mennessä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/1133/2024 varustettuna. Raportista tulee ilmetä kerättyjen ja

maastavietyjen munien määrä tutkimusalueittain sekä havaitut tutkimuksen aiheuttamat vaikutukset talitiaisten pesinnöille ja poikastuotolle.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n ehdot poikkeuksen myöntämiseksi.

Luvan mukaisesta munien keräämisestä ei ole haittaa talitiaisen suotuisan suojelutason säilymiselle tutkimusalueilla, koska kerättävien munien määrä on pieni suhteessa Jyväskylän ja Harjavallan tutkimuspönttöjen talitiaismääriin. Vaikka munien määrä on suurehko suhteessa Kevon tutkimuspönttöjen talitiaismääriin, talitiaisesta pystyvät kompensoimaan menetettävää munamäärää jo saman poikueen aikana, eikä tutkimus merkittävästi lisää pesien hylkäysriskiä. Sisaruskilpailun vähenemisen takia tutkimuksen ei odoteta vaikuttavan merkittävästi myöskään lentopoikasten määrään. Lisäksi Kevon tutkimuspöntöissä pesivät n. 10 talitiaisparia eivät ole eriytynyt populaatio, jonka selviytyminen on kiinni paikallisesta poikastuotosta, vaan se on osa Inarin Lapin ja Pohjois-Norjan talitiaispopulaatiota.

Tutkimuksen vastuuhenkilöt Suomessa ovat kokeneita lintututkijoita, jotka pystyvät huomioimaan tutkimuksen aiheuttamat vaikutukset pesinnöille ja lieventämään niitä tarvittaessa, tai tarpeen vaatiessa myös keskeyttämään toiminnan. Pesistä poistetut munat voidaan korvata tekomonilla, mutta se ei ole välttämätöntä, koska toimenpiteen ei odoteta nostavan hylkäysprosenttia luontaista korkeammaksi. Jos hylkäysprosentti kuitenkin nousisi, hakija on veloitettu keskeyttämään toimenpiteet tai ehkäisemään hylkäämistä korvaamalla jatkossa kerätyt munat tekomonilla.

Poikkeus on tarpeen tutkimustarkoituksessa. Tutkimus tuottaa uutta tietoa lintujen sopeutumisesta pohjoisiin olosuhteisiin, jota ei olisi mahdollista saada ilman kokeellista lähestymistapaa, joten poikkeamiselle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua. Tutkimuksen avulla saadaan tietoa mm. siitä, miten pohjoisiin olosuhteisiin sopeutumista edesauttava käyttäytyminen ja vuorokausirytmiperiytyminen periytyy. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta.

Harjavallan tutkimusalueella tarkoitetaan tässä päätöksessä kaikkia hakijan Harjavalta-tutkimuksen tutkimuspönttöjä, jotka sijaitsevat Harjavallan lisäksi Naantalissa, Euran, Nakkilassa, Mynämäen, Kokemäen, Laitilan ja Turun kuntien alueilla.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 87 §, 88 §, 89 §, 121 §

Laki sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Valtioneuvoston asetus (1215/2023) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen mukaisiin toimenpiteisiin saa ryhtyä luvan saavutettua lainvoiman muutoksenhakuajan ja mahdollisen muutoksenhaun jälkeen.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Kaisa Merimaa ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi
Lounais-Suomen poliisilaitos kirjaamo.lounais-suomi@poliisi.fi
Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri varsinais-suomi@sll.fi
Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry (TLY) suojelu@tly.fi
Tapiola Varsinais-Suomi–Satakunnan ry sekä Pirkanmaa-Keski-Suomi ry
info@tapiolary.com
Natur och Miljö r.f. kansliet@naturochmiljo.fi
Laitilan kaupunki hallinto@laitila.fi
Mynämäki kunta@mynamaki.fi
Naantali kirjaamo@naantali.fi
Porin lintutieteellinen yhdistys ply@satakunnanlinnut.fi
Rauman Seudun Lintuharrastajat ry (RSLH) rslh@birdlife.fi
Satakunnan luonnonsuojelupiiri satakunta@sll.fi
Eura kirjaamo@aura.fi
Harjavalta harjavallan.kaupunki@harjavalta.fi
Kokemäki kokemaki@kokemaki.fi
Nakkila kirjaamo@nakkila.fi
Turun kaupunki turun.kaupunki@turku.fi
Jyväskylä kirjaamo@jyvaskyla.fi
Keski-Suomen ELY-keskus kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos kirjaamo.sisa-suomi@poliisi.fi
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry ksly@birdlife.fi
SLL Keski-Suomen piiri ry keski-suomi@sll.fi
Lapin ELY-keskus – kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi
Lapin poliisilaitos palaute.lappi@poliisi.fi
Lapin lintutieteellinen yhdistys ry (LLY) info@lly.fi puheenjohtaja@lly.fi
SLL Lapin luonnonsuojelupiiri ry lappi@sll.fi
Utsjoen kunta kunnanvirasto@utsjoki.fi

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/1133/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/1133/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Merimaa Kaisa 28.02.2024 13:43

Ratkaisija Aalto Tapio 28.02.2024 13:43

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Turun hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Turun hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Turun hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: PL 32, 20101 Turku

Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, 20101 Turku

Puhelin: 029 56 42410

Telefax: 029 56 42414

Sähköposti: turku.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuiimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.